

V Krajobraz wysokogórski Himalajów.

Krajobraz wysokogórski Himalajów | klasa 5: <https://www.youtube.com/watch?v=uR-ev5vAqUA>

Geografia klasa 5, cz. 3.27. Krajobraz wysokogórski Himalajów. Czytamy podręczniki: <https://www.youtube.com/watch?v=-jOADBx1yzM>

- najpierw proszę o otwarcie książek na stronie 149 i przeanalizowanie wykresu klimatu górskiego
- i wypisanie głównych cech klimatu
- następnie przeanalizujemy prezentację : <https://slideplayer.pl/slide/1307776/>
- proszę wypisać najważniejsze cechy rzeźby terenu, świat roślin i zwierząt, piętra roślinności i życie mieszkańców Himalajów

V Krajobrazy świata - podsumowanie.

Ziemia – jedyna znana nam planeta, na której jest życie. Razem z nami żyją tu miliony gatunków organizmów. Nasłonecznienie, ilość opadów, dostępność wody, rodzaj podłoża i wysokość nad poziomem morza to główne czynniki, które mają wpływ na rozmieszczenie roślin na lądzie. Ich obecność decyduje o występowaniu zwierząt i ludzi.

Kontynenty na Ziemi

- narysuj Ziemię ze wszystkimi kontynentami

Lasy równikowe

Lasy równikowe są najbogatsze w gatunki roślin i zwierząt ze względu na dużą ilość opadów oraz wysoką temperaturę powietrza przez cały rok. Las jest wiecznie zielony, a rośliny mogą kwitnąć i owocować bez przerwy. Nie występują pory roku. Wahania temperatury są niewielkie – zarówno w ciągu doby, jak i w roku. Z **roślin** występują tu m.in. figowce, palmy, paprocie drzewiaste, liany, bananowce, kakaowce, storczyki. **Zwierzęta** to m.in. liczne owady, płazy, gady i ptaki o kolorowym upierzeniu.

Sawanny

Sawanna to obszar trawiasty z pojedynczymi drzewami i krzewami, na którym panują dwie pory roku: sucha i deszczowa. Rośliny rosnące na sawannie są odporne na brak wody podczas pory suchej. **Rośliny** sawanny porastają rozległe trawiaste równiny, na których występują pojedyncze drzewa: baobaby i akacje. Wśród **zwierząt** spotyka się duże stada dużych roślinożerców, jak antylopy, zebry, żyrafy, słonie. Z drapieżników występują na przykład lew, lampart, gepard, likaon; w Ameryce Południowej – jaguar.

Pustynie

Pustynia gorąca to obszar ubogi w roślinność lub jej pozbawiony ze względu na bardzo małą ilość opadów. Żyjące tu organizmy są przystosowane do oszczędnego gospodarowania wodą. Na pustyni występują **oazy** –

obszary, w których gromadzi się woda, co umożliwia rozwój roślin. **Roślinność** tworzą gatunki odporne na suszę. Mogą wykorzystać wodę z rosy lub mgły, która powstaje nocą. Po opadach rośliny szybko wytwarzają kwiaty, a potem owoce i nasiona. Ze zwierząt spotykane są owady, pająki, skorpiony, gady oraz nieliczne ptaki (np. sępy) i ssaki (szczuroskoczek, fenek).

Stepy

Step to obszar porośnięty głównie trawami i innymi roślinami zielnymi. Spośród zwierząt spotykane są głównie takie o niewielkich rozmiarach (owady, gryzonie, jaszczurki, węże, susły, pieski preriowe). Duże ssaki roślinożerne są nieliczne, są to na przykład suhak, bizon. Spotykane są też ptaki – gniazdowniki zdolne szybko opuścić gniazdo.

Step jest położony w strefie umiarkowanej, gdzie niska ilość opadów uniemożliwia rozwój drzew i krzewów. Lata są gorące, a zimy chłodne. Obecnie większość stepów została przekształcona w pastwiska i pola uprawne.

Nad Morzem Śródziemnym

Klimat śródziemnomorski powstaje w klimacie ciepłym w miejscach położonych nad morzami. Występują tu dwie pory roku: ciepła i wilgotna oraz chłodna i sucha. **Roślinność** w basenie Morza Śródziemnego jest przystosowana do gorącego, suchego lata. Liście roślin są twarde, skórzaste i pokryte grubą skórą, co ogranicza parowanie. Rosną tu mirty, wrzosa, cedr, dąb korkowy i eukaliptusy. Charakterystyczne są też brzoskwinie, pomarańcze, mandarynki, cytryny, oliwki oraz figi. Ze **zwierząt** występują liczne owady i pająki, z kręgowców lądowych często spotykane są gady.

Lasy liściaste

Przykładem pierwotnego lasu liściastego w Polsce jest Puszcza Białowieska. Występują tu cztery pory roku.

W lesie liściastym strefy umiarkowanej jesienią liście drzew zmieniają kolory i przed nadejściem zimy opadają. Większość dawnych lasów liściastych została przez człowieka przeznaczona pod pola uprawne, miasta i wsie. Pierwotną **roślinność** tworzą lasy, w których rosną drzewa liściaste zrzucające liście na zimę. Są to m.in. dęby, buki, graby, brzozy, jesiony i olchy. Ze **zwierząt** zaznacza się niewielka liczba gatunków płazów i gadów. Liczne są ptaki, z których część to gatunki odlatujące na zimę. Spotyka się tu m.in. dzięcioły, sikory, płochacze. Typowymi ssakami są sarny, dziki, jelenie, wilki, lisy, borsuki.

Tajga

Tajga to lasy iglaste zimnego klimatu umiarkowanego. Lato jest tu ciepłe i suche, a zima mroźna. W wielu miejscach wiosną, gdy odmarznie wierzchnia warstwa ziemi, tworzą się bagna i rozlewiska. Na roślinność składają się głównie lasy złożone z drzew iglastych, jak sosna, świerk, modrzew. Występują tu również nieliczne gatunki drzew liściastych. Latem pojawia się wiele owadów. Rzadko spotykane są gady i płazy. Występują tu liczne ptaki przybywające tu na okres lęgowy. Przez cały rok żyją tu ssaki roślinożerne (np. łoś, jelen, zając) i drapieżne (np. lis, niedźwiedź, soból, tygrys, gronostaj, kuna).

Tundra

Tundra to bezleśny obszar na północnych krańcach Ameryki Północnej, Europy i Azji za kołem podbiegunowym północnym. Występuje tu zjawisko **dni i nocy polarnych**, trwa tu wieczna zmarzlina. Podczas kalendarzowego lata, gdy roztopi się śnieg, tworzą się liczne rozlewiska. Lato jest krótkie i chłodne, a zima długa i mroźna. Roślinność tworzą głównie mchy, prosty, trawy i inne rośliny zielne, krzewinki, brzozy i wierzby karłowate, większość to rośliny wieloletnie. Rośliny mają niewielkie rozmiary, co zapobiega uszkodzeniu przez wiatr. Ze zwierząt spotyka się głównie ptaki (pardwa, sowa śnieżna) i ssaki (renifer w Eurazji, karibu, wół pizmowy w Ameryce Północnej, piesiec, zając bielak, leming).

Rozmieszczenie tundry na kuli ziemskiej

Źródło: Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, Aleksandra Ryczkowska.

Pustynia lodowa

Pustynia lodowa to obszar w na Arktyce i Antarktydzie, z wyjątkiem fragmentów wybrzeży i wysp całkowicie pozbawiony roślinności. **Arktyka** to obszar okołobiegunowy na półkuli północnej. Obejmuje pokryte lodem wody oceanu oraz nieliczne wyspy. **Antarktyda** to kontynent leżący wokół bieguna południowego. Przez cały rok panuje ujemna temperatura, z wyjątkiem obszarów przybrzeżnych, gdzie zdarza się podczas dnia polarnego temperatura dodatnia. Przez cały czas wieją tu silne wiatry. Opady są małe, występują głównie w postaci śniegu. Z roślinności spotyka się głównie mchy i porosty. Największym lądowym drapieżnikiem Arktyki jest niedźwiedź polarny, a w wodach żyją ryby, ssaki wodne (morsy, foki, wieloryby). Charakterystycznymi ptakami Antarktydy są pingwiny.